

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний ВНЗ «НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ

Питання до іспиту з філософії

- 1) Наведіть відмінності між науковим та філософським типами пізнання: їх відношення, обсяг, цілеспрямованість, конкретний чи абстрактний характер, тощо.
- 2) Назвіть, будь ласка, основні характеристики античної філософії (персоналії, ідеї).
- 3) Охарактеризуйте філософські пошуки античних натурфілософів (спрямованість на природу, пошук першоелемента всього суцього тощо).
- 4) Фалес, Анаксимандр та Анаксимен як перші натурфілософи: в чому особливість їх філософського підходу?
- 5) Охарактеризуйте онтологію як розділ філософського знання (сфера теоретизування, перші мислителі, які звернулись до цієї проблематики, тощо).
- 6) Гносеологія, як розділ філософського знання: в чому відмінність від інших розділів ?
- 7) В чому полягало вчення Елейської школи (Ксенофан з Колофону, Парменід, Зенон Елейський)?
- 8) Релятивізм та логос у вченні про світ Геракліта Ефеського.
- 9) Наведіть декотрі особливості вчення Демокрита про атоми та порожнечу.
- 10) В чому полягала особливість сократівської філософії та її так званий «антропологічний поворот»?
- 11) Охарактеризуйте вчення Платона про державу (міф про печеру, відношення до мистецтва, уявлення про ідеальний та реальний світи тощо).
- 12) Чим характеризується антична філософія, яка була представленою в особах Платона та Аристотеля?
- 13) Антична філософія в особі Аристотеля: розкрийте сенс понять форма та матерія, поняття про причини (цільова (або кінцева) формальна, змістовна, дієва) тощо.
- 14) Проблема існування зла в філософії Августина Аврелія: в чому сенс поняття *теодицея*?
- 15) Охарактеризуйте проблему існування зла в філософії Августина Аврелія.
- 16) Охарактеризуйте основні ідеї епохи середньовіччя (Августин Аврелій, Тома (Фома) Аквінський, П'єр Абеляр).
- 17) Наведіть особливості вчення Томи (Фоми) Аквінського (Аквінату) про троїсте існування речей.
- 18) В чому полягала середньовічна проблема універсалій?
- 19) Охарактеризуйте підходи до проблеми універсалій: реалізм, номіналізм, концептуалізм.
- 20) В чому полягають основні ідеї та назвіть представників епохи Відродження (Ренесансу)?
- 21) В чому полягав гуманістичний характер філософії епохи Відродження?
- 22) Чому вважається, що епоха Відродження (Ренесансу) має гуманістичний характер?
- 23) Назвіть основних представників філософії епохи Просвітництва та основні ідеї цього періоду.
- 24) В чому особливість світського та матеріального підходів в епоху Просвітництва (М.Ф.А. Вольтер, Ж.-Ж. Руссо, Д. Дідро, П. Гольбах)?
- 25) Наведіть та охарактеризуйте епоху, коли почали отримувати розвиток механістичні уявлення про природу та світ.
- 26) Назвіть основні ідеї та представників філософії епохи Нового часу.
- 27) Раціоналізм, як спосіб отримання знання: назвіть представника та коротко охарактеризуйте цей метод.
- 28) Охарактеризуйте монізм та пантеїзм у вченні Бенедикта Спінози.
- 29) Моністичні уявлення в філософії Бенедикта Спінози: до чого зводяться основні положення?

- 30) Назвіть особливості, ідеї та персоналії німецької класичної філософії.
- 31) В чому відмінність між теоріями пізнання Джона Локка про *tabula rasa* та Г.В. Ляйбниця про «Монадологію» щодо вродження ідей та емпіричного сприйняття?
- 32) «Монадологія» Г.В. Ляйбниця: в чому особливість уявлення про плюралістичність субстанції?
- 33) Уявлення про детермінізм Давида Г'юма (Юма): чи існує причинність?
- 34) В чому полягала особливість гносеологічного повороту Іммануїла Канта?
- 35) Охарактеризуйте філософію життя в особах Артура Шопенгауера, Фрідріха Ніцше та Серена К'єркегора.
- 36) В чому полягає відмінність ідей німецької класичної філософії (І. Кант, І.Г. Фіхте, Г.-В.-Ф. Гегель, Ф.-В.-Й. Шеллінг) від філософії життя (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше, С. К'єркегор)?
- 37) Назвіть філософів сучасної західно-європейської філософської думки (XX – XXI ст.) та їх головні ідеї, праці.
- 38) В чому полягає особливість філософії екзистенціалізму?
- 39) Інтелект та інтуїція в філософії Анрі Бергсона: в чому відмінність?
- 40) Які ви знаєте витoki та особливості української філософської думки?

Тестові питання

- 1) Яка зі сфер знання є ширшою за своїм обсягом:
  - а) філософія;
  - б) наука.
- 2) Детермінізм – це:
  - а) уявлення про причинно-наслідковий зв'язок;
  - б) уявлення про те, що Бог існує поза реальним світом і є творцем законів за якими існує та розвивається світ;
  - в) уявлення про остаточну ціль, як кінцеву причину того чи іншого явища;
  - г) ім'я дельфійського оракула, що проголосив Сократа наймудрішим.
- 3) Першоелемент в космології Геракліта Ефеського це:
  - а) апейрон;
  - б) вода;
  - в) повітря;
  - г) вогонь.
- 4) Апорія Зенона Елейського «Ахіллес та черепаха» є логічно вірною, але не відповідає дійсності тому що:
  - а) не враховується континуальність реального світу і логічно приймаються лише абстрактні моменти, що є відірваними від часу;
  - б) не враховується дискретність досвіду та континуальність мислення.
- 5) Фраза Сократа «Я знаю те, що нічого не знаю»:
  - а) може містити у собі більш вірогідне знання?
  - б) не містить у собі знання і є визнання лише сократівського невігластва?
- 6) Які роботи написав Сократ:
  - а) «Тимей», «Критон», «Апологія Сократа» та інші;
  - б) жодної.
- 7) Матерія та ідея Платона відповідає:
  - а) змісту та формі в Аристотеля;
  - б) номіналізмові та реалізму в епоху Середньовіччя.
- 8) Міф Платона про печеру метафорично зображує:
  - а) співвідношення матеріального та ідеального світів, метод отримання та повідомлення істини;
  - б) екзистенційну парадоксальність людського існування;
  - в) устрій держави;
  - г) втілення душ у реальному світі та ідею реінкарнації.

- 9) Питання про віру та розум було головним в епоху:
- Німецької класики;
  - Ренесансу;
  - Античності;
  - Середньовіччя.
- 10) Проблема часу в філософії Аврелія Августина виражається в:
- уявленні про «теперішнє» минулого та «теперішнє» майбутнього;
  - уявленні, що зображенням часу є оберти небесних тіл;
  - відношенні мікроскопічного та макроскопічного;
  - якостях простору та виводиться з нього.
- 11) Субстанція та акциденції це:
- «основа явищ» та несуттєві властивості;
  - матерія та свідомість;
  - час та простір;
  - розум та чуттєвість.
- 12) Вислів «розумію, щоб вірити» належить:
- П'єру Абеляру;
  - Зігмунду Фройдю.
- 13) Автором принципу «бережливості» («уникання зайвих сутностей» або так званої «бритви ...») в епоху пізнього середньовіччя був:
- Вільям Оккам?
  - Роджер Бекон?
- 14) Антропоцентричні уявлення в філософії це:
- уявлення про те, що в центрі всесвіту знаходиться Бог;
  - уявлення про те, що людина є вихідним та необумовленим принципом в устрої всесвіту;
  - уявлення про те, що людина – це політична тварина;
  - уявлення про те, що людина – це двонога тварина, та без пір'я.
- 15) Епоха Відродження (Ренесансу) має таку назву тому що:
- відроджуються античні ідеали;
  - отримують відродження ідеї Августина Аврелія.
- 16) Метод філософа епохи Відродження Мішеля Монтеня полягав у:
- скептицизмі;
  - феноменологічній редукції.
- 17) Згідно вченню Макіавеллі політик повинен бути :
- хитрим як лис та сильним як лев;
  - жорстоким як тиран та добрим як мати;
  - смиреним як чернець та гордим як лицар;
  - мовчазним як риба та говірливим як папуга.
- 18) Фраза «відчувати, значить бути сприйнятим» (*esse percipii est*) належить:
- Джорджу Берклі;
  - Фрідріху Вільгельму Йозефу Шеллінгу.
- 19) В епоху Нового часу починають виникати та домінувати:
- романтичні уявлення;
  - механістичні уявлення;
  - креаціоністські уявлення;
  - теїстичні уявлення.
- 20) *Cogito ergo sum* («мислю, отже, існую») це основа:
- раціоналістичного підходу у пізнанні;
  - емпіричного підходу у гносеології.
- 21) Дуалізм це:
- уявлення про те, що Бог не відповідає за наявність зла у світі;
  - термін, який вживається для пояснення дійсної природи Бога;

- в) сумнів у тому, що світ може бути пізнаним остаточно;
  - г) уявлення про двоїстість субстанції.
- 22) Прихильником індуктивного методу пізнання в філософії епохи Нового часу був:
- 1) Рене Декарт?
  - 2) Георг Вільгельм Ляйбниц?
  - 3) Френсіс Бекон?
  - 4) Вільям Шекспір?
- 23) Якщо раціоналізм у пізнанні дозволяє отримувати абстрактну точність але на основі вже відомих ідей (і тому, розширює знання кількісно), то емпіризм, якому не вистачає точності, дозволяє:
- а) отримувати нове, раніше невідоме знання, розширюючи його якісно?
  - б) розробляти нові розділи теоретичних наук таких як, математика тощо?
- 24) Термін *apriori* означає:
- а) дані фізичних відчуттів;
  - б) ідеї та відношення між ними;
  - в) цілісне бачення світу;
  - г) отримання висновків до їх перевірки у досвіді.
- 25) Трансцендентальна естетика Іммануїла Канта містить у собі:
- а) вчення про ідеї;
  - б) вчення про мораль;
  - в) вчення про метод;
  - г) вчення про чуттєве сприйняття.
- 26) «річ-у-собі» - це:
- а) феномен;
  - б) субстанція, повне пізнання якої передбачається неможливим.
- 27) Антиномії це:
- а) «протиріччя в законі», тобто остаточної питання метафізичні питання, до яких зводяться інші питання науки та метафізики, на які не можна отримати відповідь через недостатність досвіду?
  - б) апорії, тобто умовиводи, які є побудованими без логічних помилок, але які є хибними через їх абстрактний та позачасовий (одномоментний) характер?
- 28) «Монадологія Г.В. Ляйбница побудована на уявленні про:
- а) двоїстість субстанції (дуалізм);
  - б) множинність субстанції (плюралізм);
  - в) єдність субстанції (монізм);
  - г) не містить уявлення про субстанцію.
- 29) Термін *трансцендентальна філософія* означає:
- а) система знань про емпіричний світ;
  - б) філософія про об'єкти, що існують поза матеріальним або емпіричним світом (Бог, свобода, безсмертя душі);
  - в) дуалізм;
  - г) монізм.
- 30) Морально-категоричний імператив Іммануїла Канта формулюється як:
- а) категорії повинні бути лише парними поняттями;
  - б) роби вчинки лише відповідні до такої максими, керуючись якою ти в той же час можеш побажати, щоб вона стала всезагальним законом;
  - в) мораль повинна мати не гіпотетичний, а категоричний характер;
  - г) і хай не буде в тебе Бога іншого, крім мене.
- 31) Діалектична логіка розглядає явища та речі у:
- а)
    - i) їх унікальності та неповторності;
    - ii) їх зв'язку з іншими речами;
    - iii) їх часовому вимірі, у їх історичному розвитку;
  - б)
    - i) їх формальній несуперечливості та відповідності до їх назви;

- ii) їх визначеності серед інших речей;
  - iii) їх суворій дистинкції «або істинно, або хибно»;
  - в) опозиції: феномен/рід-у-собі?
  - г) середньовічній філософії.
- 32) «Критика чистого розуму» це робота про:
- а) моністичність субстанції;
  - б) обмеженість здібностей теоретичного пізнання світу;
  - в) психологічне дослідження, пов'язане з проблемою чоловічого та жіночого;
  - г) космологія Платона.
- 33) Термін «філософія історії» був створений:
- а) Георгом Вільгельмом Фрідріхом Гегелем;
  - б) Карлом Ясперсом.
- 34) За висловом Жана-Поля Сартра екзистенціалізм це:
- а) детермінізм;
  - б) позитивізм;
  - в) гуманізм;
  - г) дуалізм.
- 35) Філософія екзистенціалізму це:
- а) філософія існування;
  - б) філософія мови;
  - в) філософія життя;
  - г) трансцендентальна філософія.
- 36) Відповідно позитивізму, потрібно досліджувати проблеми, які стосуються реальних потреб, а не абстрактні метафізичні питання. Як ви вважаєте, сама ця постановка проблеми є:
- а) науковою?
  - б) метафізичною?
- 37) Якщо сумнів – це основна ознака філософії, то чи може такий підхід бути рушієм розвитку філософії взагалі?
- а) так;
  - б) ні.
- 38) Логічні закони: протиріччя, несуперечливості та виключеного третього це закони:
- а) формальної логіки;
  - б) діалектичної логіки.
- 39) Знаходження методів наукового пізнання та їх використання це:
- а) вже сама по собі наукова діяльність;
  - б) філософське осмислення засад пізнання.
- 40) Який ряд понять відповідає відношенню: наука-мистецтво-етика:
- а) істина-краса-добро та минуле-теперішнє-майбутнє?
  - б) теорія-практика-прогрес та анімізм-філософія-релігія?